

Raadsinformatiebrief

Onderwerp

Raadsinformatiebrief onderzoek businesscase windmolens

Datum

28 juni 2022

Inleiding

Op 2 juni 2022 vond in de Raad een discussie plaats over de landschapsdialoog Lieshoutse Heide. Deze discussie ging onder andere over de beschikbaarheid van informatie over radarverstoring en over de financiële haalbaarheid (businesscase) van een mogelijk windpark. Hiervoor werd verwezen naar de motie "realistisch haalbaarheidsonderzoek zoekgebied 2¹" uit de raadsvergadering van 8 juli 2021. In de beantwoording van deze vragen is aangegeven dat de antwoorden op de technische vragen tijdens de dialoog niet bekend waren omdat er geen breed onderzoek heeft plaatsgevonden; dat er wel een quickscan beschikbaar is; en dat weliswaar duidelijk was dat Meierijstad een onderzoek zou uitvoeren naar radarverstoring maar dat Laarbeek daarop geen invloed had, en ook geen precieze gegevens over de onderzoeksvraag of tijdsplanning.

In deze RIB wordt toegelicht waarom er geen breed onderzoek heeft plaatsgevonden en wordt de quickscan gedeeld waarnaar in de vergadering werd verwezen. Deze wordt verder aangeduid als locatiestudie, omdat er gericht werd gekeken naar de mogelijkheden op en rond één perceel dat onder de WVG te koop werd aangeboden.

Uit de locatiestudie bleek dat op of rond die locatie een windmolenpark financieel rendabel zou kunnen zijn. Als dat voor één locatie in het zoekgebied geldt, zal dat wellicht ook gelden voor vergelijkbare andere locaties in het gebied. De Omgevingsdialoog is vervolgens gestart omdat het gebied als zoekgebied in de RES werd aangewezen, met de aanname uit de locatiestudie dat een businesscase wellicht haalbaar is. De locatiestudie is bijgevoegd.

Het schema op de volgende pagina laat zien dat er enkele trajecten parallel lopen. Allereerst ontwikkelde de gemeente beleid voor het gehele zoekgebied (en de gehele gemeente). Hiervoor werd de Visie Grootschalige Opwek vastgesteld, voorkeursrecht gevestigd en de omgevingsdialoog gevoerd. Ondertussen (blauw gekleurd) werd als reactie op ons nieuwe beleid een zonnepark voorbereid aan de Rooijseweg. Het voorkeursrecht is ook op dit perceel van toepassing, waardoor de ontwikkelaar zich meldde met het aanbod aan de gemeente om de grond te kopen. Dit was een noodzakelijke stap voor het zonnepark: bij het besluit van de gemeente om niet aan te kopen zou de grond vrijkomen voor het zonnepark. Daarom moest de afweging gemaakt worden of de gemeente de grond zou willen aankopen voor een mogelijk windpark, of vrijgeven voor het zonnepark. Om die afweging te kunnen maken, werd Pondera gevraagd om een locatiestudie. Ten slotte (groen gekleurd) werd enige tijd later ook het aangrenzende perceel aan de Rooijseweg te koop aangeboden onder de WVG. Dit was niet met het oog op een zonnepark, maar vanwege het beëindigen van het agrarische bedrijf op het perceel.

¹ Het gebied Lieshoutse Heide wordt aangeduid als 'zoekgebied 2', volgens de regionale nummering van de MRE. De RES bevat een kaart die in de noordwesthoek van de MRE begint met nummeren. Zoekgebied 1 bevindt zich in Son en Breugel, zoekgebied 2 (Lieshoutse Heide) en 3 (ten noorden van de Blauwe Poort) bevinden zich in Laarbeek. Daarna loopt de nummering door in Gemert-Bakel.

Tabel 1: chronologisch overzicht ontwikkelingen rondom het zoekgebied

mei – juli 2019	energieverkenning Pondera ter voorbereiding 'Visie Grootschalige Opwek'
3 oktober 2019	vaststelling Visie Grootschalige Opwek
januari 2020	ontwikkelaar meldt zich met plan zonnepark perceel Rooijseweg
Februari – maart 2020	Concept zoekgebieden Regionale Energie Strategie in vertrouwen bekend
19 maart 2020	Voorkeursrecht Gemeenten gevestigd
april 2020	Zoekgebieden Regionale Energie Strategie openbaar
Juli 2020	Start gesprekken WVG met beoogd ontwikkelaar perceel Rooijseweg
8 september 2020	locatiestudie Pondera
30 maart 2021	Besluit tot niet aankopen perceel Rooijseweg
Juni 2021	Start voorbereidingen omgevingsdialoog
8 juli 2021	motie "realistisch haalbaarheidsonderzoek zoekgebied 2"
November 2021	Perceeleigenaar biedt aangrenzend perceel Rooijseweg aan onder WVG
December 2021	Besluit tot vestigen koopoptie aangrenzend perceel Rooijseweg
aug 2021-maart 2022	Omgevingsdialoog Lieshoutse Heide

Locatiestudie Pondera

Het onderzoek van Pondera wordt door hen gebiedsonderzoek genoemd. Dit kan verwarrend zijn omdat wij met 'zoekgebied' de hele Lieshoutse Heide aanduiden, terwijl Pondera met het gebiedsonderzoek doelt op een veel kleiner gebied van zo'n 750x400 meter, namelijk het te koop aangeboden perceel en de naastgelegen percelen. Deze duidt het onderzoek daarom aan als een locatiestudie. Deze richtte zich op twee onderwerpen:

- (1) welke opstellingen voor windenergie mogelijk zijn, gegeven potentiële belemmeringen;
- (2) een quickscan financiële haalbaarheid van de mogelijke opstellingen.

Het onderzoek constateert dat er meerdere opstellingen mogelijk zijn op en rond dit perceel. Er is gekeken naar molens van verschillende hoogten en met verschillende onderlinge afstanden. Pondera vermeldt hier wel bij dat het gaat om een vooronderzoek, en dat er nog verfijning en bijvoorbeeld radar- en natuuronderzoek moet plaatsvinden. Wat betreft de businesscase constateert Pondera dat enkele van de scenario's er financieel haalbaar uitzien.

Besluitvorming te koop aangeboden perceel Rooijseweg en aangrenzende perceel

Het college heeft in maart 2021 besloten om af te zien van de koop van het perceel Rooijseweg. De studie van Pondera liet zien dat er weliswaar een geschikte locatie is zonder vooraf bekende belemmeringen, waar bovendien een businesscase mogelijk is. Tegelijk blijkt uit de tekeningen dat daarvoor de medewerking van andere grondeigenaren en buurgemeente Meierijstad nodig is. Daardoor wordt het mogelijke windpark een lang en onzeker traject, waarbij wel zeker was dat het beoogde zonnepark dan niet gerealiseerd zou worden. Ook het zonnepark draagt bij aan een zinvolle invulling van het RES-zoekgebied en levert duurzame energie op, op kortere termijn en met meer kans van slagen dan een mogelijk windpark. Daarom heeft het college besloten af te zien van aankoop van dit perceel. Wat ook meespeelde waren signalen dat de eigenaren van andere percelen rondom deze locatie wellicht geïnteresseerd zouden zijn in medewerking aan een windpark in de toekomst, of hun grond te koop aan zouden bieden. Met afzien van deze aankoop ging dus geen unieke kans verloren.

Een klein jaar later werd het aangrenzende perceel aangeboden (aan de westzijde), omdat de agrariër zijn activiteiten stopt. De studie van Pondera schetst geen scenario met een molen op dit perceel, maar laat wel zien dat er geen bekende technische belemmeringen zijn. Ook kan aangenomen worden dat de financiële berekening grofweg hetzelfde zal zijn. Daarnaast kleefde

aan dit perceel niet het nadeel dat het voor een andere duurzame bestemming was beoogd. Dit waren argumenten die pleitten voor aankoop. Terwijl dit perceel werd aangeboden, was echter de omgevingsdialoog gestart. Het zou voorbarig zijn om grond te verwerven terwijl de uitkomst van de dialoog nog niet bekend was. Daarom is gekozen voor een tussenoplossing: het afsluiten van een koopoptie. Hiermee mag de gemeente de komende drie jaar op elk gewenst moment het noordelijk deel van het perceel aankopen, ongeacht wie het op dat moment in eigendom heeft en voor een vooraf afgesproken prijs. Kortom: als er een concreter plan komt voor een windturbine op dit perceel, kan de gemeente de grond altijd kopen. Zo wordt niet vooruit gelopen op de dialoog, maar stelt de gemeente haar positie wel veilig.

Omgevingsdialoog en algemene haalbaarheidsstudie

Het doel van de omgevingsdialoog was niet alleen het bekijken van draagvlak voor de mogelijke komst van een windpark, maar ook het schetsen van ruimtelijke en maatschappelijke voorwaarden. Dergelijke voorwaarden hebben een grote invloed op de businesscase van een windpark. Als er bijvoorbeeld veel compensatie voor omwonenden wordt geëist, vermindert dat de financiële haalbaarheid. Wordt er vooraf voor een coöperatieve vorm gekozen dan is dat juist voordelig voor de businesscase, omdat winstmarges kleiner kunnen zijn. Het was daarom pas zinvol om een brede haalbaarheidsstudie te doen voor het hele gebied, als er meer duidelijkheid zou komen over de werkelijke locatie, en/of meer van de ruimtelijke en maatschappelijke eisen bekend zouden zijn. De dialoog is zover niet gekomen. Niet alleen liep het traject vanwege de corona-lockdown vertraging op, maar ook bleek de discussie over draagvlak zo fundamenteel, dat het bespreken van voorwaarden een stap te ver was. Er was daarom geen geschikt moment om een haalbaarheidsstudie uit te laten voeren die echt aan onze voorwaarden zou voldoen. Omdat uit de locatiestudie van Pondera bovendien was gebleken dat de businesscase wellicht haalbaar is, had dit ook geen prioriteit.

Moment van informeren van de Raad

De locatiestudie werd uitgevoerd om het college te ondersteunen bij de keuze voor het wel of niet aankopen van het perceel aan de Rooijseweg. Het leek destijds te specifieke informatie om te delen met de raad, zeker omdat gekozen werd voor het afzien van de aankoop. Daarnaast had een kaart met ingetekende windmolens voor onrust kunnen zorgen bij de deelnemers aan de omgevingsdialoog, alsof er al een locatie op het oog was. Dat is nooit het geval geweest. Het is enkel onderzocht om een goede afweging over aankoop te kunnen maken.

De informatie wordt nu gedeeld naar aanleiding van de vragen in de raad. De RIB en de locatiestudie geven geen antwoord op de vraag of een windpark in Laarbeek financieel haalbaar is, daarvoor is de informatie te beperkt. Wel laat het zien dat de eerste signalen positief zijn. Tegelijk laat deze RIB met een reconstructie van het proces zien dat een breed onderzoek naar haalbaarheid niet passend was, en dat er onvoldoende informatie uit de dialoog voorhanden was om de juiste kaders voor zo'n onderzoek neer te zetten. Hiermee is antwoord gegeven op de vragen hierover tijdens de raadsvergadering van 2 juni 2022. Desgewenst geeft de wethouder een nadere toelichting hierop in een volgende commissievergadering Ruimtelijk Domein of tijdens de behandeling van de evaluatie van de pilot grootschalige opwek.

Bijlagen

- Locatiestudie Pondera windturbines

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,
gemeentesecretaris

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.W.M. van de Ven'.

J.W.M. van de Ven

de loco-burgemeester

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.H.C.M. Briels'.

J.H.C.M. Briels